

УМЕРОВА У.А., ст.гр. МГБ-531

Наук. кер.: Ячменьова В.М., д.е.н., проф.

Національна академія природоохоронного та курортного будівництва
м. Сімферополь

ОЦІНКА ЯКОСТІ РЕЗЕРВІВ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Розкрито актуальність обраної теми, проведено аналіз існуючих публікацій, щодо вирішення поставленої проблеми, проведено морфологічний аналіз сутності поняття "конкурентоспроможність" і "резерви", запропоновано інструмент оцінки резервів конкурентоспроможності діяльності підприємства.

Актуальність. У цей час актуальною для української економіки є завдання збереження й зміцнення ринкових позицій підприємств в умовах інтеграції країни у Світову торговельну організацію. Розширений доступ на вітчизняний ринок імпортованих товарів здатний суттєво загострити конкуренцію усередині країни по багатьом товарним позиціям, оскільки в процесі входження у світовий ринок українські виробники вступають у конкурентні відносини із кращими світовими виробниками. Це актуалізує питання розробки сучасних методів підвищення конкурентоспроможності українських підприємств. Це вимагає розробки методики оцінки рівня (ступені) якості резервів конкурентоспроможності діяльності підприємства.

Недостатня дослідженість проблеми конкурентоспроможності підприємств, виявлення та використання резервів її забезпечення визначили вибір теми дослідження, його мету і завдання.

Мета дослідження: забезпечення конкурентоспроможності діяльності підприємства шляхом формування ефективної системи резервів ресурсів.

Основна частина. Конкурентоспроможність є одним з основних понять, яке використовується в теорії й практиці економічного аналізу. Практичним і теоретичним дослідженням питань конкурентоспроможності товару й підприємства, а також її основних факторів, присвячені роботи таких учених як О.Л.Бобрів [1], В.Д.Немцов, Л.Е.Довгань [8], Ш.Ш.Магомедов, С.А.Попов [10], І.З.Должанский, Т.О.Загірна [4], Р.А.Фатхутдинов [11], Н. Н.Карпова, Г.Г.Азгальдов, В.Л. Іванов [6], П.В.Забелін [5], В.Ф.Оберемчук, А.Е. Воронкова, Г.С.Бондаренко [2] та ін.

Об'єктом дослідження в даній роботі є конкурентоспроможність підприємства.

Предметом є резерви конкурентоспроможності.

Для формування більш повного поняття, яке точно розкриває зміст понять «конкурентоспроможність» та «резерви» було проведено морфологічний аналіз.

Провівши морфологічний аналіз поняття «конкурентоспроможність» нами надається така інтерпретація: конкурентоспроможність діяльності підприємства – це сукупність явищ і процесів виробничо-господарської

діяльності підприємства та соціально-економічному життю суспільства, які умовно можна розділити на внутрішні й зовнішні показники діяльності підприємства. До внутрішніх показників діяльності підприємства віднесемо показники: конкурентоспроможність товару і ефективність маркетингової діяльності підприємства, до зовнішньої – імідж підприємства й частку ринку.

Резерви – це невикористані або частково використовувані можливості сталого розвитку підприємства й навколишнього середовища найбільш ефективними методами з метою випуску конкурентоспроможної продукції й задоволення споживчого попиту на всіх етапах життєвого циклу її, забезпечення одержання прибутку, а також розширення цих можливостей на основі перетворення науки в безпосередню продуктивну силу, використання сучасної інформаційної бази й переваг самостійного розвитку в умовах ринкових відносин.

Під оцінкою якості резервів конкурентоспроможності діяльності підприємства розуміється процес оцінювання якісних і оцінка кількісних характеристик досліджуваного об'єкту. Об'єктом оцінки в даному випадку виступає конкурентоспроможність підприємства. Точніше можна сказати, що оцінка якості резервів конкурентоспроможності діяльності підприємства - процес визначення його величини в кількісному виразі та відповідній інтерпретації. Оцінці підлягає як підсумкове значення конкурентоспроможності підприємства, так і значення характеристик, що входять до її складу [9, с. 124].

Будь-яке оцінювання здійснюється з певною метою, а мета обумовлює оцінні завдання. Метою оцінювання є не визначення істинного, тобто об'єктивного та абсолютно точного значення або рівня, а отримання достовірної інформації про об'єкт, який досліджується в кількісному і якісному виразі. Для того щоб вирішити задачу, необхідно знати, що і як слід оцінювати і за допомогою якого математичного інструментарію. На наш погляд, необхідно взяти за основу математичного інструментарію Теорію нечітких множин і на підставі нечіткої логіки спочатку скласти образ, тобто виявити характеристики або одну характеристику, яка відображає сутність об'єкта, який досліджується, і надалі побудувати модель (схематичну, як узагальнене дерево логічного виводу; логіку, як алгоритм Мамдані; математичну, як нечітка логіка в середовищі MathCAD), яка дозволяє оцінити рівень зазначеної характеристики.

Оцінка резервів конкурентоспроможності діяльності підприємства дозволяє тип, який пропонується розподілити по п'яти рівнях конкурентоспроможності діяльності підприємств: «високий», «вище середнього», «середній», «нижче середнього», «низький». Кожен рівень надає певну характеристику діяльності підприємств, яка розцінюється з позиції конкурентоспроможності його діяльності.

Наявність рівнів резервів конкурентоспроможності діяльності підприємства, сформованих на підставі нечіткої логіки, дає можливість шляхом порівняння розрахункового показника резервів конкурентоспроможності діяльності підприємства з відповідною

інтерпретацією визначити фактичний рівень резервів конкурентоспроможності діяльності підприємства, який, в свою чергу, може послужити обґрунтуванням вибору стратегії розвитку підприємства [9].

Висновки. Таким чином, в роботі обґрунтовано роль та місце оцінки резервів конкурентоспроможності діяльності підприємства. Доведено необхідність та доцільність формування системи кількісних та якісних показників, які є наскрізними та використовуються, як у моделі оцінки резервів конкурентоспроможності діяльності підприємства, так і у моделі її забезпечення, за своєю архітектурою є структурованою як по ієрархії так і по складовим гетерархії. Теоретично обґрунтовано доцільність використання положень теорії нечітких множин у розробках щодо забезпечення конкурентоспроможності діяльності підприємства через невизначеність чинників зовнішнього середовища, що дозволило використання бази знань з кількісною та якісною інтерпретацією конкурентоспроможності діяльності підприємства та запобігання суб'єктивного втручання у процес розрахунків. Розроблено модель оцінки резервів конкурентоспроможності діяльності підприємства на основі методу нечіткої логіки, системи показників.

Бібліографічний список

1. **Бобров А.Л.** Эколого-экономическая устойчивость регионов России. / А. Л. Бобров. – М. : Наука, 1999. – 92 с.
2. **Бондаренко Г.С.** Управління конкурентоспроможністю автотранспортного підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 05.02.08 «Менеджмент» / Г. С. Бондаренко. – Харків : ХДЕУ, 2001. – 20с.
3. **Должанський І.З.,** Конкурентоспроможність підприємства / І. З. Должанський, Т. О. Загорна. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
4. **Забелин П.В.** Основы стратегического управления / П. В. Забелин, Н. К. Моисеева. – М : Информационно внедренческий центр "Маркетинг", 2007. – 195 с.
5. **Иванов В.Л.** Организация управления экономической устойчивостью предприятия на основе совершенствования его организационной структуры управления: Монография. / В. Л. Иванов. – Луганськ : Изд-во ВУНУ им. В. Даля, 2007. – 148 с.
6. **Нємцов В.Д.** Стратегічний менеджмент. / В. Д. Нємцов, Л. Є. Довгань – К. : ТОВ «УВПК» Екс об, – 2001. – 560 с.
7. **Попов С.А.** Стратегическое управление: 17 – модульная программа для менеджеров «Управление развитием организации». / С. А. Попов. – М. : ИНФРА–М, 2000. – 304 с.
8. **Фатхутдинов Р.А.** Конкурентоспособность организации в условиях кризиса: Экономика, маркетинг, менеджмент. / Р. А. Фатхутдинов. – М. : Издательско-книготорговый центр «Маркетинг», 2002. – 892 с.
9. **Ячменьова В.М.** Ідентифікація стійкості діяльності промислових підприємств : [монографія] / В. М. Ячменьова. – Сімферополь : ДОЛЯ, – 2007. – 384 с.